

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 7. februarja 1928.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 15.

Albin Ogris:

Vloga družb z o. z. v slovenskem gospodarstvu.

Gospodarski razlogi, zaradi katerih se je v Nemčiji l. 1892. in v bivši Avstriji l. 1906. uvedla d. z. o. z. kot nova oblika trgovske družbe, niso bili v obeh državah isti in so s početka bili hudo osporovani. V njih formulacijah se izraža več optimističnih nad v bodočo vlogo nove asociacije nego z dokazi podprtega prepričanja, da gospodarstvo z obstoječimi družbenimi oblikami zares več ne more izhajati. V bivši Avstriji so odločilni krogi bili mnenja, da bi se z uvedbo družbe z o. z. gospodarska podjetnost dala pospešiti podobno kakor v Nemčiji in da bi se gospodarske krize, katerim so le težko odolevale tedanje delniške družbe, dale s tem sredstvom omiliti. Ker se je smatralo, da so koncesijski sistem in policijska strogost, ki je ni omilila niti akcijski regulativ, in drage, dolgotrajne formalnosti, ki so združene z ustanavljanjem delniških družb, glavne ovire vlepotežnejšega gospodarskega podvzivanja, so trgovske zbornice z eno samo izjemo zagovarjale recepcijo te nove nemške družbene oblike ter recepcijo relativno lahko dosegle. Med glavnimi razlogi se je navedla tudi baje visoka davčna obremenitev delniških družb (ki pa je napram današnji v Sloveniji prava malenkost). Širšim krogom je kot učinkovita propagandna parola bila namenjena utemeljitev, da je treba vendar tudi malemu človeku dati priložnost, da preskusi svoje sposobnosti in srečo v taki pridobitni družbi, ki ni vezana na tako strogo in drago formalnost, kakor d. d., ni združena z večjim rizikom, nego ga mali človek more prevzeti, in ki naj bo po svojem pravnem ustroju prilagodljiva specialnim individualnim, stvarnim in krajevnim razmeram. Zveza med kapitalom in osebnim delom, ki se v d. d. popolnoma ločita, naj bi ostala, jamstvo pa se znižaj na ono minimalno mero, na kateri se podjetniška zaupljivost more za silo še srečati z upnikovo opreznostjo. Na ta način so se v novi asociacijski obliki združila posamezna načela iz drugih in je nastala današnja družba z o. z., pravna naprava, ki ni vzrasla sama iz prakse gospodarskega življenja, temveč je bila izumljena v konferenčnih dvorinah. Obliki d. z. o. z. še danes po 34. oz. 20. letih ne odgovarja noben tip gospodarskega podjetanja ter je tekom svojega obstoja postala proteično bitje, ki združuje in nadomešča vse po dninarski svoji naravi, ki je pripravna za prav vse posle, za rudarstvo in plavžarstvo ravnotako kakor za zabavne klube in verske družbe. V mnogih pogledih dispozitivna narava zadevnih predpisov odpira proizvodnji družbenega gospodarskega udejstvovanja najširše polje.

Dosedanja zgodovina družb z o. z. ne upravičuje onih nad, ki so ji bile dane na pot, vsaj ne v oni meri, kakor se je pričakovalo. Splošna nezadovoljnost poslovnih krogov z njo, ki se je pojavila že v prvih letih po njenem nastanku, dandanes pa še posebej, priča o tem jasno dovolj, tudi ako se ne oziramo na relativno obsežno literaturo, v kateri omenjena nezadovoljnost zbira svoje ugotovitve in reformne predloge. Sicer je družba z o. z. poslužila kot dobrodošlo sredstvo za oblikovanje razvoja v višjih stopnjah gospodarskega udruževanja (koncerni, karteli), v še večji meri pa

je postala sredstvo gospodarskega maroderstva in najrazličnejših spekulacijskih praktik. Toliko v splošnem, po izkušnjah, ki so se z družbo z o. z. napravile v Nemčiji, Avstriji in v Češkoslovaški.

Mnogo mnenj, izšlih iz širše javnosti, in večletni uradni opravki z njimi, so pisca teh vrstic prepričale, da družbe z o. z. v Sloveniji sicer niso mogle nuditi možnosti za tako velikopotezne eksperimente z normami industrijskega in trgovskega prava, kakor n. pr. v Avstriji in Nemčiji, da pa v drugih, splošnih pogledih ne delajo prav nikake izjeme. Razprava, ki jo je v Arhivu za pravne in društvene nauke (knj. XII., br. 2—4, 1926.) objavil univ. prof. dr. Milan Škerlj, je bila vnanja pobuda, da sem skušal zbrati nekaj statističnih podatkov, s pomočjo katerih bi se dalo ugotoviti, ali in ev. v kakšni meri so se v osamosvojenem slovenskem gospodarstvu gospodarsko-politične funkcije, ki jih je svoj čas družbi z o. z. namenil, izpremenile. Ta črtica se pa naslanja le na podatke, ki jih nudijo Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti in uradni spisi finančne uprave v Ljubljani in v Mariboru; drugih za tako malo črtico ni kazalo zbirati, enkrat ker so preveč poraztreseni, drugič pa, ker nudi to gradivo za splošno presojo zadostno podlago; v omenjenih dveh mestih imata svoj sedež namreč dve celi tretjini družb z o. z., ki so se pri nas osnovali izza prevrata — in samo na te so namenjena naša izvajanja — nadalje pa pravi statistična izkušnja, da je za presojo takih socialnih pojavov, ki se uveljavljajo v novih pravnih oblikah in zlasti v prometno živahnejših središčih, merodajno že gradivo, nabrano v prometnih središčih. Sicer pa število naših družb z o. z. itak ni obilno dovolj, da bi se s številčnim materialom mogle vršiti kakšne večje statistične operacije.

1. Kar se tiče številčnega gibanja družb z o. z. v Sloveniji, je opaziti, da je vladalo napram njim med Slovenci nekaj let nekako nezaupanje, ravno tako, kakor se dolgo vrsto let ni moglo učvrstiti zaupanje v delniške družbe in kakor velika množica še danes nezaupno presoja vlogo kartelov in koncernov. Izmed vseh 2312 družb z o. z., ki so koncem l. 1913 obstojale v bivši Avstriji, jih je na slovensko ozemlje odpadlo le 30, t. j. 1.30%. Glasom naslednjega številčnega sestavka pa se je osnavljanje družb z o. z. počivilo kmalu po prevratu ter je naraščalo do l. 1923, ko je inflacija pridobivanju zagotavljala najvišje dozdevne donose; ter je od tedaj sicer nekoliko ponehala, vendar pa daleč ne v oni meri, kakor osnavljanje javnih trgovskih družb in registriranih samoimetniških podjetij — komanditne družbe radi svoje pičle številčnosti za slovensko gospodarstvo pomembno sploh ne pridejo v poštev; vendar pa bi bilo domnevo, da gre relativno manjše pojemanje v ustanavljanju družb z o. z. na račun javnih trgovskih družb, delniških družb in trgovcev-samoimetnikov, težko podpreti, ker pomenjajo prav mnoge nove družbe z o. z. le sanacijo oz. preosnovo že obstoječih podjetij, fungirajo torej le kot zasilno sredstvo, ki bi ga druge podjetniške oblike javeljno bile nadomestile.

(Dalej prihodnjič.)

Slovenski industrijalci in oblastni davki.

Predsednik ljubljanskega oblastnega odbora g. dr. Natlačen je dopisniku zagrebškega »Jutarnjega lista« podal izjavo o svojem stališču napram novim oblastnim odborom, glede katerih je priredila Zveza industrijcev v Ljubljani pretečeni teden lepo uspešno izredno skupščino.

G. predsednik je izjavil: »Kakor vam je sigurno znano, so dvignili industrijci v Sloveniji velik krič vsled davka na premog. Smatram, da za ta protest niso imeli opravičljivega razloga. Naš oblastni proračun znaša približno 48 milijonov dinarjev, a taksa na premog je proračunjena komaj s pol milijona dinarjev, torej niti ne z enim odstotkom celokupnega proračuna. Upoštevati je dalje tudi to, da je večina industrije v rokah tujcev, tako da se od Trboveljske premogokopne družbe nahaja 84% izven države, a v Kranjski industrijski družbi gospodarijo samo Italijani. Isto je slučaj s Falo in Rušami v mariborski oblasti. Vse te industrije uživajo vse dobrote, katere jim nudijo samouprave (občine, okraji in oblasti), a sedaj se puntajo proti tako nizkim davkom. Glavni naš dohodek bo trošarina na alkoholne pijače, katera nam bo vrgla približno 20 milijonov dinarjev letno. V začetku smo hoteli, da se pobira trošarina na vino iz pokrajin izven Slovenije z 200%, a na domača vina samo s 100%. Proti temu načrtu so protestirali Dalmatinci in Vojvodinci in minister je pristal na njihovo stališče tako, da bo trošarina za vse 100 odstotkov. Že to je dokaz, da o kakem regionalnem protekcijonizmu, kakor to trdijo slovenski industrijci, ni niti govora, ker bodo obremenjeni samo prebivalci ljubljanske oblasti. Vino in pivo, ki se iz Slovenije izvažajo, bo od te trošarine oproščeno.«

Vtis, ki ga je napravila na javnost izredna skupščina Zveze industrijcev, je moral biti vsakokoli velik, ker bi sicer do gorinavedene izjave brez dvoma niti ne prišlo. Ne da bi s tem hoteli izzvati kako diskusijo, se nam zdi potrebno samo ugotoviti, da industrija v Sloveniji jako drago plačuje ugodnosti, katere ji nudi samouprava. Plačuje namreč občinske in okrajne doklade v taki izmeri, da bi si z znatnim delom sedanjih plačil lahko sama ustvarila vse ugodnosti, katere neposredno ali posredno živi. Ako se pri visokih plačilih za samouprave industrija brani novih bremen, je povsem razumljivo, ker že njena dosedanja plačila presegajo znosno izmero. Odvzamejo namreč podjetju pretežen del zaslužka, odnosno čistega dobička, kar onemogočuje vsak industrialni napredek in razvoj.

Ugotoviti moramo nadalje, da slo-

STATISTIKA KONKURZOV V JANUARJU.

V teku januarja tek. l. je zaznamovalo »Jugoslovansko kreditorsko društvo« v celem 79 konkurzov, t. j. enako število, kakor v januarju lanskega leta. Na poedine pokrajine odpade od tega števila (v oklepaju leto 1927): na Hrvatsko 12 (16), na Srbijo in Črno goro 55 (44), na Slovenijo in Dalmacijo 6 (10), na Bosno in Hercegovino 1 (2), na Vojvodino 5 (7). Porast konkurzov napram januarju prejšnjega leta zaznamuje torej samo Srbija in Črna gora, dočim je v vseh ostalih pokrajinah zaznamovati padanje, najbolj v Sloveniji in Dalmaciji.

venska industrija res nima povoda ponášati se s kakim regionalnim protekcijonizmom, ker to, da se ji je naložila taksa na premog in električno strujo, res ni protekcijonizem naše industrije, ampak protekcijonizem tuje industrije, ki bo na tujih tržiščih onemogočila konkurenco industrije iz Slovenije ravno vsled tega, ker bo iz Slovenije došlo blago obremenjeno vsled oblastnih davščin z višjimi režijskimi stroški nego blago izven Slovenije.

Tak je dejanski položaj. Na njem prav nič ne izpremeni dejstvo, ali je industrija tuja ali domača. Naj bo kapital teh ali onih državljanov, se ga po obstoječih zakonih v splošnem ne sme višje obremenjevati nego domačega, saj je naša država prevzela z mednarodnimi pogodbami nase striktno obvezo, da prizna glede davščin in taks in drugih podobnih bremen tudi inozemcem v vsakem pogledu isto ravnanje in isto zaščito kakor domačim državljanom.

Anketa o signiranju hmelja.

(Konec.)

Tudi tretji pomislek, da bo obvezno žigosanje oviralo ekspedicijo hmelja, odpade, ker predvideva načrt institucije poverjenikov v vsaki vasi, kjer se hmelj sadi, in institucijo ekspozitur v vsakem hmeljskem okrožju. S tako decentralizacijo se da ustreči vsem konkretnim potrebam prometa in trgovine. Hmeljarski svet bo brez dvoma v tem oziru vpošteval do skrajne možnosti krajevne potrebe in interese.

Navedba, da se Čehi kesajo, da so uvedli obvezno signiranje, je pavšalna in ker ni navedena v tem oziru nobena oficijelna referenca, se je ne more upoštevati. Nasprotno imamo mnogo izjav, ki potrjujejo, da se je na Češkem obvezno žigosanje dobro upeljalo in da so zainteresenti v splošnem z njim zadovoljni.

Trditve, da žateški hmelj predstavlja danes samo krajevno označbo, dočim je pomenil prej kvaliteto, ni točna, kajti zakon z dne 12. oktobra 1907. leta predvideva samo krajevno signiranje hmelja in ne kvaliteto. To stanje se po novem zakonu v ničemer ni izpremenilo in se je prejkoslej lahko kvalitetnemu hmelju, v kolikor je to trgovini konveniralo, primešal tudi nižjevrstni hmelj.

Glede pripombe, da s signiranjem hmelj na kvalitetni ceni ne bo nič pridobil, izjavlja, da ni nikjer razvidno, da bi tozadevno ministrstvo sploh gojilo kake neosnovane nade, niti se more kdo vdati iluzijam, da bi to od te naredbe pričakoval. Kakor zakon o pobiranju draginje draginje ni pobil, tako tudi naredba o signiranju kvalitete ne bo ustvarjala višjih cen zanjo, določitev kvalitete je pa strokovna in častna zadeva hmeljarskega sveta.

Trditve, da veljajo predpisi glede obveznega žigosanja samo v mejah naše države, je točna, toda to nikakor ne govori proti uvedbi signiranja. Nasprotno interes naše trgovske politike pri pogajanjih z inozemskimi državami, v katere izvažamo naš hmelj, bo, da izdejsvujejo mednarodne sporazume glede priznanja naših žigov in zaščite prometa s signiranim hmeljem, kakor je storila že Češkoslovaška, ki je stavila ves inozemski promet pod kontrolo in onemogočila mešanje importnega hmelja z domačim.

Moment, da mi ne trgujemo s tujim hmeljem, ne govori proti obveznemu žigosanju kvalitetnega hmelja ki se izvažajo. Baš ker ne trgujemo s tujim

hmeljem, se ne namerava uvesti obveznega signiranja za tranzitni promet in za import odnosno za produkcijo, marveč se signiranje omejuje izključno na izvoz.

Ce je pravilnik glede izvoza nekvalitetnega hmelja brez signiranja nejasen, se to dá z jasnejšo stabilizacijo tozadevnih določb točneje precizirati. Jasno pa je, da nikomur ne sme pasti na um, da bi hotel ovirati prodajo in izvoz slabjših vrst hmelja. V tem oziru je uvaževati pripombo, da je naš hmelj res precej neenoten in na zunanjih tržiščih iz razumljivih razlogov doslej ni bil priznan kot tipična znamka. Utemeljena je bojazen, da bodo mnenja glede tega, kaj naj se smatra kot kvaliteten hmelj deljena, ker je vsak producent v svoj pridelek več ali manj zaljubljen. Poleg tega pa otežuje določitev kvalitete dejstvo, da je Slovenija kot izrazit producent zgodnjega hmelja na trgu po dva do tri tedne prej preden se sploh more točno pregledati in oceniti svetovna letina in odrediti kvaliteto mejo z ozirom na zahteve svetovnih tržišč. Uvaževati je pri tem, da se situacija ravno v zadnjih tednih pred obiranjem vsled nastalih boleznih naglo in bistveno izpremeni ter s tem tudi zahteve glede kvalitete za dotično leto.

Obstoja končno bojazen, da bodo člani hmeljarskega sveta postopali pri odrejanju kvalitete neenotno ali celo enostransko. Najbolj tehten pomislek pa je, da je naša hmeljska trgovina danes popolnoma odvisna od inozemskih komisijonarjev, ki diktirajo cene, in pogoje glede kvalitete blaga. Naša hmeljska produkcija krije v Nemčiji le ca eno četrtino potrošnje in vsled tega bi prenašal potrošnik uveljavljeno obvezno signiranje, lahko povzročil veliko nepravilnosti. Uvaževati je končno tudi to, da se hmeljske kulture širijo in da se pojavlja na svetovnih tržiščih kot resna konkurenca hmelj iz Sovjetske Rusije in Poljske, dočim konzum piva nazaduje. V tej naši odvisnosti od inozemskega posredniškega aparata je potrebna prav posebna opreznost, da ne bi reforma signiranja hmelja še poostila že obstoječe krize hmeljarstva.

V razpravi, ki se je razvila na podlagi teh razmotiranj, je povdarjal g. J. Vook iz Zalca, da bi za izvedbo načrtov v doseganju obliki bilo potrebnih najmanj 60 kvalificiranih uradnikov, da bi se promet mogel vršiti tako, kakor zahtevajo interesi neovirane kupčije. Moralo bi se osnovati samostojne ekspoziture za signiranje in kontrolo kvalitete hmelja na Polzeli, v Braslovčah, na Vranskem, v Šoštanju, Zalcu in samoumevno tudi v vseh drugih okoliših na Pohorju in na Posavju, kjer se kultivira hmelj. Omenja da imamo nezadostno število sušilnic in da tudi obstoječa hmeljarna, ki je osnovana na pridobitni kapitalistični podlagi, nima potrebnega aparata, da bi mogla vršiti predpisane naloge. Opozarja nadalje, da v glavni sezoni niti producenti niti trgovci s hmeljem absolutno nimajo časa, da bi kot člani hmeljarskega sveta vršili funkcije, ki jih predpisuje načrt. Izbira res sposobnih ljudi s potrebnim strokovnim znanjem za članstvo hmeljarskemu svetu je po njegovem mnenju jako majhna, posebno med producenti, ker so le trgovci praktično točno informirani o pogojih, ki jih stavi svetovno tržišče glede kvalitete. Omenja primer, da je bila letos najmanj ena tretjina hmelja premalo sušena, ena tretjina pa preneglo. Tega se pri nakupu ali signiranju ne da konstatirati in se včasih 14 dni po embaliranju blago vname. Povdarja tudi važno okolnost, da ima pri današnjih konkretnih prilikah inozemska trgovina, ki je glavni odjemalec našega hmelja, interes, da se ne zve, kakšne proveniencije je hmelj, ker ji to ne konvenira. Radi tega smatra, da ne kaže siliti trgovine, da mora signirati, ker bi smatrali to inozemci za škano in se izogibali naših tržišč.

G. Franjo Pikel omenja, da imajo naši hmeljarji glede hmeljskih trgovcev v Čehoslovaški Republiki slabe izkušnje. Na mednarodnih kongresih, ki se vršijo vsako leto za določbo smernic v hmeljski trgovini, so bili naši hmeljarji mnogokrat varani. Priporočalo se jim je, da naj prodajajo počasi, kar so tudi storili, dočim so čehoslovaški hmeljarji delali ravno nasprotno. Sedaj ko imajo Čehi obvezno signiranje hmelja, izkoriščajo nemški hmeljarji položaj v lasten prid. Ne morejo pa še odločiti, da bi tudi oni, ki imajo že stoletja stare hmeljske kulture,

upeljali obvezno signiranje. Na to, ali se upelje signiranje pri nas ali ne, ne polagajo Čehi in Nemci nobene važnosti. Vse komplikacije, ki bi iz tega nastale, bi šle le na našo škodo, ker smo mi od njih odvisni.

Povdarja, da deluje že 20 let v odboru obstoječe oznamovalnice hmelja ter da so hmeljarske organizacije v toku minulih desetletij storile vse, da vpeljejo savinjski hmelj kot tipično marko na svetovnem tržišču. Hmeljarsko društvo je razposlalo cele koše tozadevnih tiskovin vsem pivovarom po celi Evropi. Delalo se je propagando po časopisih v tu- in inozemstvu in ministrstvo bi bolje storilo da tako propagando gmotno podpira, kot pa, da s prenašanimi načrti zasega v hmeljsko trgovino. Število pivovarov, ki zahtevajo savinjski hmelj kot tak, je razmeroma majhno, kar kaže tudi dejstvo, da se je od 46.000 bal, ki so bile lani producirane, signiralo le ca 2.000 bal. Zastopa mišljenje, da naj ostane fakultativno signiranje, ki pa naj se primerno reorganizira in v to svrhu spremeni pravilnik in poslovnik hmeljarne, organizira potreben aparat, nabavi za signiranje potrebne utenzilije za vse občine, s čemur bo vsem interesantom najboljše ustrezalo. Hmeljarske organizacije so s svojim lastnim delom in trudom dovedle naše hmeljarstvo tako daleč, da konkuri- ra med štirimi tipami na svetovnem tržišču.

Na stvarna izvajanja obeh hmeljarskih praktikov je zborniški tajnik izjavil, da so navedeni pomisleki glede tehnične izvedbe signiranja brez dvoma potrebni polnega uvaževanja in da bo ministrstvo, kateremu bo zbornica o navedbah interesentov poročala, gotovo tudi vse utemeljene pomisleke pri končni redakciji vpoštevalo. Nato je podal podrobno analizo nedostatkov načrta v pravnotehničnem oziru, nadalje glede sestave hmeljarskega sveta, razmerja delegatov trgovine napram producentom, glede njegove kompetence in nadzora nad njegovim poslovanjem. Primerjal je določbe načrta z odredbami čehoslovaškega zakona iz leta 1921, opozarjal, da je potrebno dopolniti pravilnik glede označbe žigov, glede izvrševanja signiranja, glede kompetence poverjenikov, da je dodati odredbe glede ponovne uporabe že žigosane embalaže in končno da je treba spremeniti vse odredbe glede sankcij, ker so sedanje določbe pravilnika brez pravne moči. Omenja, da bo zbornica stavila zahtevo, da pripade trgovini s hmeljem 1/2 vseh članov v hmeljarskem svetu, ker bodo imeli producenti itak še vedno dvo- tretjinsko večino.

Sekcija je našteje predloge brez debate usvojila in sklenila, da se zbornica naproša, da z obširno spomenico ministrstvo na vse te nedostatke opozori in naprosi, da predloženi načrt umakne in za- devo ponovno prouči ter tako izpopolnje- ne načrte zopet vrne organizacijam na mišljenje. V zaključnem govoru omenja tajnik J. Mohorič, da predstavlja hmeljska kultura in trgovina s hmeljem eno izmed najvažnejših panog našega gospodarstva v Sloveniji z letnim prometom do 100 milijonov dinarjev, kar nam nala- ga dolžnost, da se ji posveča posebna pažnja in se vsaka reglamentacija v tej panogi vsestransko dobro prouči in pre- misli, predno se jo uvede.

Ljubljanska borza.

Tečaj 6. februarja 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold. . .	22:90	22:96
Berlin 1 M	13:565	13:595
Curih 100 fr.	1093:01	1096:01
Dunaj 1 šilling	8:0055	8:0355
London 1 funt	276:8	277:68
Newyork 1 dolar	56:75	56:95
Paris 100 fr	—	223:60
Praga 100 kron	168:35	169:15
Trst 100 lir	300:15	302:15

PRED POMIRJENJEM V PETROLEJSKI VOJNI?

Kakor vse kaže, je pričakovati, da še bo gigantski boj za tržišča, ki divja že delj časa med ameriško petrolejsko družbo »Standard Oil« in angleško »Royal Dutch«, končal s poravnavo. To je sklepati tudi iz poročil, ki pravijo, da je od- potoval v Ameriko generalni direktor »Royal Dutch« radi pogajanj z newyor- ško »Standard Oil.«

Stalne cene v Italiji.

V tem mesecu se bo začel povsod po Italiji izvajati sklep trgovske federacije glede stalnih cen po vseh trgovinah na drobno. Sklep je že potrdil tu- di osrednji mednarodni odbor v Rimu in v nekaterih pokrajinah se že izvaja.

Predsednik trgovske konfederacije poslanec Lantini je podal časopisom o tem vprašanju izjavo, v kateri skuša utemeljiti uvedbo stalnih cen in pre- poved »glihanja« po trgovinah. Spre- menljivost cen na podlagi ponudbe in povpraševanja — pravi poslanec Lantini — ima polno veljavo le v med- narodni trgovini na debelo, medtem ko se temu zakonu glede trgovin na drobno ne more priznati absolutno vel- javnost. Trgovci v tem pomenu bese- de ni le podjetnik, temveč vrši tudi nekako javno funkcijo. Njegova trgo- vina je odprta vsem in vsakogar mo- ra postreči; naj bo kdorkoli. Kot ima torej posebne pravice ima tudi pose- bne dolžnosti, ter je njegovo delovanje pod strogim nadzorstvom oblasti in javnosti. Na drugi strani skušnje, ki jih imajo glede »glihanja« toliko tr- govci kot odjemalci, so vse drugo ne- go razveseljive. S povratkom k stal- nim cenam, ki bodo določene na na- čin, da bodo varovani interesi trgo- cev in odjemalcev, se bo skušalo dati trgovini na drobno nekako normalno lice. Vrednost tega poskusa ni le go- spodarske, temveč tudi vzgojne nara- ve — zaključuje poslanec Lantini — ker gre pri tem tudi za to, da se po- vzdigne dostojanstvo trgovca in odje- malca, kar je tudi potrebno za splo- šno gospodarsko stabilizacijo.

Nova knjiga o carinskih tarifih.

Ne misli mmogoče pod tem naslo- vom razpravljati o novih carinskih postavkah, temveč le o nujni reme- duri teksta carinske tarife, ki je ab- solutno potrebna za pravilno tolma- čenje, sigurne točnosti in jasnega umevanja tarifnih števil. Mnogo kri- tike se je že čulo od strani javnosti v tem vprašanju in apeliralo na kom- petentne faktorje, naj se naša carin- ska tarifa predela na način, s katerim bi zadobila čimprej trgovsko obe- ležje, kajti današnja carinska tarifa je za širše kroge pridobitnih slojev radi njene meglenosti — nedostopna.

Današnji najnovejši zakon o sploš- ni carinski tarifi datira iz 1925. leta in kljub vsemu, da je služil za pod- stavo pogajanjem pri sklepanju novih trgovskih pogodb, ne ustreza potre- bam. O carinskem zakonu kot takem da ne govorim, ker še danes, v dvaj- setem stoletju vsebuje nebroj članov, vzetih iz srednjeveškega kodeksa. (Pred kratkim sem bral v graški »Tagespošti« ironičen članek o jugo- slovenskem obmejnem prometu, ki se zopet omejuje na solčni vzhod in zahod!). Pač zakon tako pravi!

Točna, jasna in razvidna opredeli- tev predmetov pod razne tarifne šte- vilke je eminentne važnosti ne samo za deklaranta-interesenta, temveč v isti meri za direkcijo carin, odnosno za statistični urad fin. ministrstva. Da je to resnično, nam dokazujejo naše delegacije pri raznih trgovin- skih pogajanjih. Zanesljiva statistika je barometer vsake zunanje trgovin- ske bilance, kakor tudi solidna baza za sklepanje ugodnih trgovinskih pogodb. Za pozdraviti je najnovejši razpis finančnega ministra, v katerem daje nova navodila za zbiranje stati- stičnih podatkov o gibanju naše zu- nanje trgovine ter predpisuje, naj se za gotove uvozne in izvozne pred- mete, ki spadajo glasom omenjenega razpisa pod označene tarifne števil- ke (teh je 146), vodi in prijavlja sta- tistika posebe itd. To je prvi korak naprej k specializaciji in reorganiza- ciji naše statistične službe.

Da preidem k stvari. Že zgoraj sem omenil, naj se naša carinska tarifa predela bolj v trgovskem duhu, s čim- er bi pridobila na pomenu in zado- stila svoji nalogi. Pred vsem naj bi tekst tarifne številke na deklaracijah ali priznanicah vseboval poleg urad- nega imenovanja predmetov tudi tr- govski naziv dotičnega izdelka, ki je rabljiv v trgovini. Tako prakticiranje bi trgovcu neverjetno mnogo olajšalo kalkulacije blaga in vsa pojasnila in urgence že same po sebi odpadejo. Tudi pri uradovanju ne bi delal tak način poslovanja nobenih tež- koč in zamud, kajti vsak carinski uslužbenec ozirom carinski posrednik ima pri carinjenju trgovske fakture na razpolago. Večkrat se je že bil pripetil slučaj, ko so se raznovrstni izdelki, n. pr. iz usnja — posebno pri poštnih pošiljkah, kjer se dobivajo manjše količine — zmetali pod eno in isto carinsko številko, n. pr. usnjati izdelki, v kolikor niso drugje posebej imenovani ali se drugje ne umevajo z drugimi materiali, ako zaradi tega ne spadajo pod višje postavke itd. Dobro! Če je že tako, je ravno pri tej tarifni številki neobhodno potrebno, da se dotični izdelki, ki so tu miš- ljeni, imenujejo tudi po trgovskem nazivu. Kako naj dobi naš statistični urad zanesljivo informacijo, kakšni izdelki so se uvozili pod to tarifno številko v našo državo, ako jih ne spe- cializiramo.

Zadnji čas se je pričelo z intenziv- nim delom za preureditev naše carin- ske tarife v tem pravcu. Izdelana bo kar najbolj praktično ter obenem vse- bovala ves današnji tekst uradne car. tarife, ki bo vsakomur jasna že na prvi pogled: predelala se bo strogo v okviru uradne tarife. Namenjena bo privatnikom, ki jim naj služi za točno, razvidno in zanesljivo kalkulacijo blaga že vnaprej. Mislim, da se bo vsak z veseljem poslužil te nove ca- rinske tarife.

J. Rožič.

Ljubljanski in mariborski oblastni proračun in obda- čenje produkcijskega procesa po oblastnih trošarinah.

(Poročal glavni tajnik Zveze industrijcev g. ing. M. Šuklje na izredni skupščini dne 1. februarja 1928.)

(Konec.)

Po našem mnenju je neugoden in opa- sen pojav, da hočejo oblasti obdačiti po eni strani produkcijski proces s tak- sami na premož in električno strujo, po drugi strani pa produkcijo industrijskih artiklov, namenjenih eksportu v inozem- stvo. Z obremenitvijo produkcijskega procesa se prevrže vsa kalkulacija, sla- bi se konkurenčna zmožnost napram inozemski industriji, ob enem pa se ustvarja nesrečen preudic, kateremu bodo sledila druga avtonomna telesa. Ko je pred leti neka občina na Kranj- skem nameravala naložiti takso na kon- sum električne struje, je nadzorno ob- lastvo svojo odobritev odklonilo. Danes pa vemo, da bo ta trošarina v maribor- ski in splitski oblasti obveljala. Koder se je predlagala taksa na produkcijo premoga, se bo le-ta po navodilu mini- strstva spremenila v konsumno takso, s čimer bo varovano načelo, da sme ob- last obdačiti le potrošnjo v lastnem ob- močju, ustvarjena pa bo nova neenakost

med produkcijskimi pogoji v raznih ob- lastih.

Kar slednjč tiče produkcijskih tak- sa na izvozne artikole smemo biti za enkrat še mnenja, da jih gospod minister ne bo odobril, kakor jih niti ne sme odobriti, ker so istovetne z izvozno carino. Tudi je g. minister dr. Spaho dne 17. januarja t. l. odločno izjavil, da se take takse ne bodo pripustile. Žal se pri tem menda prezira, da učinkuje enako izvozni ca- rini tudi obdačenje produkcijskega pro- cesa onih obratov, ki izključno ali po večini delajo za eksport.

Ko primerjamo razne oblastne prora- čune, nas bode v oči okolnost, da so mnoge postavke dohodkov vpisane ne- primerno nižje nego odgovarja dejans- kemu stanju. Ne moremo si misliti, da so te pogoške napravljenе namenoma, marveč so one zgolj posledica nezadost- ne strokovne priprave in morda neza- dostnega strokovnega znanja.

Mi smo bili doslej vajeni, da so veljali

za samoupravne proračune točni zakoni predpisi, zlasti glede predhodne objave in glede vlaganja reklamacij s strani interesentov. Nasprotno manjkajo taki predpisi v zakonu o oblastni in srezki samoupravi iz leta 1922. Način, kako se danes obravnavajo oblastni proračuni ob izključitvi javnosti, je povsem nov. Doživeli smo celo, da se je v torek porodila misel na občutno in nevarno takso, ki je bila dva dni kasneje, v četrtek, že sklenjena v mariborski oblastni skupščini. Naša javnost se pa ne zaveda, da je po srbskem naziranju vsak interesent upravičen vložiti proti oblastnim proračunom pritožbo, za katero menda velja 30 dnevni rok. Take pritožbe se v splošnem niso vložile.

Če bi se oblastni proračuni potrdili taki, kakor so v 33. oblastnih skupščinah sklenjeni, mora država razpasti v 33 davčnih in v 33 carinskih ozemelj, in razkosan bo na mnogo delov organizem gospodarskega dela, ki take kirurgije ne bo prebolel. Zato moramo zahtevati, da se ustvari enoten okvirni zakon za finansiranje oblastne samouprave, ki naj zajamči enotno tretiranje državljanov in njih gospodarskega dela v vsej kraljevini.

Ljubljanski in mariborski oblastni proračun.

Priprave za proračune slovenskih oblasti so se vršile na tihem in šele malo dni pred razpravo v obeh oblastnih skupščinah smo dobili vpogled v nekatere dele proračunskih projektov. Neposredno pred razpravo so se potem še storile znatne spremembe v samih predlogih in dejansko smo prvič dobili celotno sliko iz poročil, objavljenih v naših dnevnikih. Kolikor znano ni imela nobena gospodarska organizacija prilike izjaviti se o teh proračunih in se je očitno kršila zakonita določba, da se mora zaslišati pristojna Komora v rečeh, ki bistveno zadevajo po njej zastopane interese. Zveza industrijev se je od vsega početka zavzela za obrambo industrije, kateri so pretile resne nevarnosti. Poslala je utemeljene predstavitve Oblastnim odboroma in svarila pred občutnimi posledicami, katere morajo izhajati iz nekaterih postavk teh proračunov. Žal naše predstavitve niso imele pravega uspeha. V takem položaju smo prosili beograjsko Centralo industrijskih korporacij za nujno posredovanje. Po našem predlogu se je sklicala izredna seja Centralnega zbora industrije na dan 16. januarja t. l. Dne 17. januarja je deputacija, v kateri je bila zastopana industrija vse kraljevine, posetila gospoda ministra dr. Spaha ter pristojnega referenta g. načelnika Tošiča. Zdi se pa, da je uspeh našega prizadevanja ostal minimalen. Naši argumenti so bili tako jaki, da jim nihče ni mogel odreči polne tehtnosti. Oblastni proračuni se pa v Beogradu obravnavajo vse manje iz stvarnih vidikov nego iz političnih. Čudno se sliši očitke, ki se je v ministru financ izrekel napram slovenski industriji, češ zakaj da nima svojih ljudi v Narodni skupščini. Mi moramo obžalovati, da gospod minister financ doktor Bogdan Marković radi boleznimi odsojen v inozemstvu. Kajti vemo, da se on ne bi bil udal. Ko je bila ljubljanska oblast za leto 1927 sklenila takozvani »vagonski davek«, je g. dr. Marković to postavko črtal z jasno motivacijo: »ker take vrste taksa ne ustreza interesom narodnega gospodarstva in trgovine ter ustvarja v državi carinske meje in oblastni protekcijonizem.« Kaj bi gospod dr. Marković šele poremel sedaj! Težko pa je gospodu, ki ga v tem resortu zastopa, vztrajati napram političnemu pritisku. Mi vemo, da sta oba oblastna proračuna, ljubljanski in mariborski, v načelu že odobrena brez stvarnih sprememb.

V Beogradu so menda celo slovenski poslanci mišljenja, da je bil v Sloveniji glede oblastnih davkov in take dosežen sporazum med interesenti in oblastnimi odboroma. To mnenje je pogrešeno že iz razloga, ker interesenti niti niso imeli možnosti izjaviti se o teh davščinah, nikar da bi bilo sporazuma. Gospod predsednik naše Zbornice za trgovino, obrt in industrijo se je osebno udeležil protestne deputacije v Ministru financ v Beogradu in je kasneje v ljubljanskih dnevnikih priobčil izjavo, glasov katere je bila naša Zbornica tudi

pismeno protestirala proti vsem onim postavkam proračunov, ki smo jih mi izpodbijali. Nam tedaj ni znan niti en interesent, ki naj bi bil vprašan ali imel priliko izjaviti se glede oblastne doklade na posebno pridobnino, glede trošarine na premog v ljubljanski oblasti ali na električno strujo v mariborski oblasti in prav gotovo je, da ni bilo nikakega sporazuma.

Že ob zmerni rentabiliteti znaša pri nas posebna pridobnina z državnimi dokladi 51,3% od bilančnega donosa. Ker pa se v odmerni podlago vračunala tudi osnovna pridobnina ter ¼ edinstvenega državnega pribitka, je odmerena podlaga v resnici za ¼ višja od izkaznega bilančnega dobička. Če bi se v Sloveniji pobirale avtonomne doklade vse v maksimalni izmeri, ki je po členu 82 fin. zakona dopustna, ki znašale te doklade v ljubljanski oblasti 322%, v mariborski pa 272% na posebno pridobnino, kar znači v danem primeru 104,4 odst., odnosno 98 odst. bilančnega donosa. V praksi še nismo prišli do teh maksimalnih obdačb, vendar smemo računati, da znaša davčna obremenitev povprečno 80—90% bilančnega dobička. Kako da naj poslujejo naše delniške družbe, ko se jim naprti nova oblastna doklada in ko se s trošarino obremenjuje še produkcijski proces sam, to je uganka, ki se skoraj ne more rešiti brez fatalnega izida.

Doklada k državi trošarini na alkoholne pijače naj po ljubljanskem proračunu donosa 11.200.000 Din. Da je bila računsko osnova tukaj pomotna, je menda znano. Če jemljemo v poštev tačasni konsum, kakor ga navajajo strokovnjaki, bo donesla trošarina na špirit letno ne Din 2.050.000—, kakor kaže proračun, marveč Din 12.920.000—. Postavka za žganje, prelininirana na dinarjev 828.000—, mora po predmetnih podatkih nositi Din 2.250.000—. Doklada na pivo bi po današnjem konsumu prinesla ne Din 1.900.000—, marveč Din 4.340.000—. V sled tega se poviša dotična proračunska postavka od dinarjev 11.227.000— na Din 26.510.000—. Očitno je oblastna doklada k državi trošarini vzeta mnogo previsoko in najbrže bo povzročila znatno padanje konsuma, navzlic temu pa bo donos te doklade znatno večji nego je proračunan.

Najhuje nas zadene trošarina na premog, ker namenoma podražuje to najvažnejšo produkcijsko sredstvo in s tem podražuje produkcijo. Po naših informacijah je že v ljubljanski oblasti odrejeno, da je takse oproščen premog, ki ga konsumirajo država in samoupravna telesa. Ker je tudi izvoz premoga iz oblasti takse prost, preostane v glavnem samo obdačba industrijskega premoga v ljubljanski oblasti, t. j. prilično 16% trboveljske produkcije in bo donos te takse komaj dosegel Din 1.000.000—. Spričo splošnega protesta vseh interesentov proti tej trošarini, ki tako nenakomerno, tako enostransko zadeva poedina podjetja, mislim, da res ni bitni potrebno niti koristno, izzvati upravičeno nejevoljo mnogih interesentov. Važnejše namreč nego višina tega bremena je dejstvo, da kruto posega v delovni proces, ki se ne sme posebej obdačiti, če naj industrija v Sloveniji vzdrži svoje postojanke.

Kakor se v ljubljanski oblasti borimo proti trošarini na premog, tako smo se zoperstavili davščini na električno strujo v mariborski oblasti. Isti razlogi veljajo tukaj, ki govorijo proti obremenitvi produkcijskega procesa. Največ so prizadeta elektro-kemična podjetja, ki pretežni del svojih produktov izvažajo v inozemstvo in je taka davščina posebno nevarna, ker bistveno slabi konkurenčno zmožnost teh podjetij na inozemskem trgu. V ostalem smo mnenja, da je treba obdačbo električne struje perhorecirati kot protivno tehničnemu napredku.

Dokler država od svojih dohodkov ne odstopi oblastem potrebnih sredstev za posle, ki jih je prenesla na oblastno samoupravo, bo moralo prebivalstvo nositi breme dotičnih stroškov. Kar mi zahtevamo, je najprej enakomerna porazdelitev teh bremen, potem pa obzir na eksistenčne pogoje industrije. V nobenem slučaju se ne smeta obdačiti niti produkcijski proces, niti izvoz. Sedaj je po eni strani v nevarnosti produkcija, po drugi strani konsumna moč prebival-

stva v Sloveniji. Oblastna bremena bi se mogla do neke mere kompenzirati, če se odpravijo tiste davščine, ki že davno zaslužijo, da se jih neusmiljeno črta. Sem spada najprej davek na poslovní promet. Naj citiram tukaj besede g. docenta dr. Albina Ogrisa, ki pravi tako: »Vsesplošnemu klicu po odpravi poslovnega davka je samo pritrđiti; saj je to eden iz najprimitivnejših davčnih vrst in nesocialen po svojih posledicah, verižniške prirode naravnost, ki podraži vsak predmet ob vsaki posamezni trgovski transakciji...« Njegovo eksistenco je v modernih davčnih sistemih opravičiti pač le s tem, ker je tako nezaslišano enostaven.« Naj tukaj pridenemo še to, da je ta davek tudi nezaslišano pristranski, ker plačuje v državi uboga Slovenija 24,5% tega davka! Po ustavi pa morajo biti davki urejeni po davčni moči in progresivno.

Druga naša zahteva je pravilna interpretacija tar. post. 33. taksne tarife, to je ¼% taksa na delavske mezde. Delavci pračujejo poseben davek od telesnega dela namesto vseh državnih davščin in je protizakonito, da se od njih pobira še taksa na priznanice, katere niso nikjer podane. Zatrjuje se, da te takse na jugu države niti ne poznajo, niti se ne pobira. Slovenska posebnost je, da se utirja kar za 4 leta nazaj!

Nas vseh nujna zahteva in želja je enakopravnost pred davčnimi zakoni. Sedaj imamo nado, da pridemo v doglednem času do novega zakona o neposrednih davkih. Če se to zgodi, bomo iskreno hvaležni sedanji vladi in večini Narodne skupščine. V tem duhu naj se razume naša manifestacija, ki zagovarja najbitnejše težnje industrije, ki noče biti neplodna kritika niti zvonjenje po toči, marveč glasen in jasen poziv oblastnim skupščinam, da naj pri sestavi proračunov postopajo z vso previdnostjo, vpoštevaje težke razmere, v katerih deluje naša industrija in v katerih životari naš narod.

MOLČEČNOST PRI HRANILNICAH.

Davčne oblasti v Pragi so izdale obzorce, v katerih zahtevajo napovedbo vlog pri denarnih zavodih in pa imenovanje teh zavodov. Med vlagatelji je nastalo zato seveda veliko vznemirjenje. Nazadnje so se pojavile popolnoma neutemeljene vesti o žigosanju in popisu vložnih knjižic, nakar je nastal pravi run na hranilne zavode. Finančno ministstvo je ukrenilo takoj potrebne odredbe. Na praških hranilnicah so nabili razglas, da ostane poslovna kupčijska tajnost še nadalje v veljavi in da denar-in zavodi tudi finančnim organom ne bodo dali nikakšnih pojasnil o hranilnih vlogah. Šele nato se je vznemirjenje polagoma pleglo, popolnoma ponehalo pa še do danes ni.

MEDNARODNE CARINSKE KONVENCIJE.

Kakor poroča generalno tajništvo Društva Narodov, so bile podpisane 1. febr. t. l. mednarodne carinske konvencije od strani 26 držav, za odstranitev uvoznih in izvoznih omejitev.

ALPINE MONTAN KUPILA GRAZ—KÖFLACH.

Majoritetni paket delnic železnice Graz—Köflach, ki se je nahajal doslej v rokah Kreditnega zavoda za javna podjetja in dela, je bil prodan družbi Alpine Montan. Odklonjeni sta bili ponudbi stavbne tvrdke Czezowicka in pa dežele Štajerske; slednja v prvi vrsti vsled pomislekov, ali bi mogla dežela Štajerska prenesti novo obremenitev in če je nakup podjetja za deželo sploh ugoden.

Trgovina.

Švicarski semenj v Baslu. V Baslu se vrši od 14. do 24. aprila 1928 švicarski vzorčni semenj. Vozne karte, kupljene od 12. do vključno 24. aprila 1928 za navadno vožnjo od švicarske meje do Basla, veljajo, če jih žigosa urad velesejma, tudi za nazaj. Razliko za potovanje z brzovlaki pa je treba plačati celotno tako za vožnjo v Basel, kakor tudi za nazaj. Brezplačno vožnjo za nazaj z žigosano karto je opraviti v šestih dneh, računajoč od datuma žiga, najkasneje pa 24. aprila 1928.

Avstrija in Rusija. Novoimenovani trgovski zastopnik Rusije na Dunaju je izjavil, da bo na podlagi jamstva dunajske občine za kupčije s Sovjetsko zvezo oddala le-ta večja naročila v Avstrijo; do junija mislijo naročiti v Avstriji za 60 milijonov šilingov blaga. V zadnjem gospodarskem letu je bila na skupnem importu Rusije v znesku 350 milijonov dolarjev udeležena Avstrija z 10 milijoni dolarjev.

Zunanja trgovina Rusije v decembru se je zaključila s pasivno bilanco 8,1 milijonov rubljev; izvoz je znašal 49,4 milj. rubljev, uvoz pa 57,5 milijonov. Bilanca prvega četrtletja gospodarskega leta 1927/1928 (meseci oktober, november in december) izkazuje uvoz v znesku 160,5 milijonov rubljev in izvoz v znesku 164,8 milijonov, tako da se zaključí četrtletje z aktivno postavko 4,3 milj. rubljev. V istem četrtletju so izvozili iz Rusije 575 tisoč ton petrolejskih produktov, za 20,2 odstotka več kot v istih mesecih prejšnjega leta. Evropske države so kupile 84,4% vsega eksporta, bližnji vzhod 8,7 odstotka. Na novo so otvorili petrolejski eksport v Indijo. Nasproti prvemu četrtletju prejšnjega gospodarskega leta se je dvignil eksport nafte v Italijo za 32,6%, v Nemčijo, Češkoslovaško in Avstrijo za 30%, v Turčijo, Bolgarijo in Grško za 113 odstotkov.

Industrija.

Mednarodni dogovori cementne industrije. Kakor se čuje, se bodo v februarju vršila pogajanja nemške in belgijske industrije cementa radi porazdelitev tržišča. Med tem se belgijski in francoski producenti, ki so pred kratkim sklenili kontingentno pogodbo, pogajajo z drugimi državami (Švico, Holandsko, Češkoslovaško) radi podaljšanja obstoječih garancijskih dogovorov. Ker so pred kratkim sklenili take dogovore tudi nemški industriji s poljskimi in skandinavskimi glede tržišča v nordijskih državah, stojimo pred skorajšnjo završitvijo sistema vzajemnih garancijskih pogodb skoro celotne evropske cementne industrije.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani in za okolico opozarja točilce opojnih pijač, da se prične pobiranje oblastne doklade k državi trošarini na opojne pijače z dnem 1. februarja 1928. — Načelstvo.

Denarstvo.

NIKAKE IZPREMEMBE V OZNAČBI ČEŠKOSLOVAŠKE VALUTE.

Pred kratkim so poročali češki listi, da se namerava mesto češke krone vplejati označbo »lev«. Finančna uprava te vesti demantira, češ da se za enkrat na izpremembo imena češke valute sploh ne misli.

Začasna specijalna lista serij za amortizacijo 2¼% loterijske državne rente za vojno škodo, izžrebanih na četrtem žrebanju dne 16. januarja 1928, je zborničnim interesentom na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Ponarejeni bankovci po 1000 lejev. Pri denarnih zavodih v Aradu so poskusili vtihotapiti tisočlejske bankovce. Ponaredba je pa precej primitivna in ji pride strokovnjak takoj na sled. Banke so obvestile policijo in ta je začela takoj poizvedovati. Po poročilu iz Bukarešte se nahaja tam ponarejevalna tolpa, ki že več tednov spravlja v promet 500- in 1000-lejske bankovce.

Ruski državni dolg. Po podatkih finančnega komisarijata Sovjetske zveze je znašal njen državni dolg v okviru državnih posojil 1. januarja tekočega leta 842.600.000 rubljev napram 634.900.000 rubljev 1. oktobra 1927. Vidimo, da je državni dolg tekom zadnjega četrtletja preteklega leta narasel za 207 milijonov in 700.000 rubljev oziroma za 32,7%. V treh mesecih za celo tretjino!

Carina.

Enotna carinska nomenklatura za volno. V sled zahteve mednarodne gospodarske konference v Ženevi se namerava uvesti enotna carinska nomenklatura tudi za volno tako, kakor za surovo svilo. V ta namen se bo vršila meseca marca v Parizu konferenca vseh važnejših držav, ki predelujejo surovo volno.

RAZNO.

Sporazum državnih železnic s premogovniki. Pred kratkim smo poročali o sporu, ki je nastal med državnimi železnicami in premogovniki. Kljub dogovoru, da se plačajo dobave premoga v 30 dneh, je ministrski svet sklenil, da se plačajo dobave z neobrestovanimi boni. Premogovniki so se temu uprli. Zato se je vršila te dni v finančnem oddelku generalne direkcije državnih železnic v Beogradu konferenca z zastopniki premogovnikov. Zaključek konference je bil ta, da se plačilo dobav premoga vrši tako, da se dobave takoj plačajo z boni. Ti boni se bodo mogli v nominalnem znesku lombardirati pri Narodni banki, država pa se zaveže, da bo povrnila obresti. Generalna direkcija železnic mora sedaj še skrbeti za to, da se omogoči ta aranžman pri Narodni banki. Ako se to ne zgodi v nekaj dneh, bodo premogovniki ustavili dobavo premoga državnim železnicam.

Inozemsko zadolženje Nemčije. Nemški državni gospodarski minister doktor Curtius je izjavil: Ne mislim, da bi bila višina našega inozemskega zadolženja vznemirljiva. Vsa inozemska posojila znašajo skupaj štiri in pol milijarde mark; k temu pridejo še kratkoročne obveznosti dveh do treh milijard mark; brez Dawesove obremenitve torej skupaj šest do sedem milijard mark. V tem ne vidim nobene nevarnosti za našo denarno vrednoto; ti krediti so po večini produktivno naloženi. Cenim našo lastno kapitalno tvrbo na najmanj trikratni znesek inozemskih posojil. Oviranje inozemskih posojil preko sedanje višine bi pomenilo kočljivo in nevarno oviranje konjunktura. — Na koncu izjave je naznanil minister ustanovitev eksportne banke za pospeševanje konjunktura.

Bolgarsko poljedelstvo. Povodom tisočletnice vlade bolgarskega cara Simeona in petdesetletnice oprostitve Bolgarije od turške vlade bodo priredili v Sofiji tudi poljedelsko razstavo. Razstava se bo pričela poleti in bo nastanjena v poslopih agronomskega zavoda. — Bolgarsko poljedelsko ministrstvo hoče izvesti tudi letos večja naročila poljedelskih strojev vseh vrst. V nasprotju z le-

tom 1927 strojev ne bo nakupovala posebna komisija v inozemstvu, temveč se bo izvršilo nakupovanje potom javnega razpisa. Govorijo o objektih v vrednosti 130 do 150 milijonov levov. Razpis pričakujejo v poletju. — Prihodnjič bomo priobčili daljši članek o gospodarskem dvigu Bolgarije.

Iz Turčije. Med javnimi deli, s katerimi bodo pričeli v Turčiji še letos, omenimo vodovod in novo postajo v Angori ter pristaniška dela v Samsunu (v severni Mali Aziji) in v Mersini (v južni Mali Aziji). Vodovod v Angori bo prevzela neka nemška družba, za pristaniška dela se pogajajo Francozi in Nemci. — Občni zbor Turške zavarovalne družbe d. d. v Carigradu je sklenil povišanje delniške glavnice od dosedanjih 100.000 turških funtov na 125.000 funtov. — Poslovno poročilo carigradske pristaniške monopolne družbe pravi, da je imela družba v času od 1. aprila do 30. septembra 1927 zgubo 50.000 funtov. Prvo leto monopola (od 1. aprila 1926 do 31. marca 1927) se je zaključilo z majhnim pribitkom. — Od začetka opijevke kampanje je prišlo na carigradski trg 1893 zabojev napram 2644 zabojem v istem času lanskega leta. Prihajajoči pridelek obeta dober razvoj; v decembru se tržni položaj proti novembu ni dosti spremenil, cene so bile približno iste. — V Berlinu bivajoči turški trgovci so ustanovili trgovsko zbornico in so poslali pravila zbornice gospodarskemu ministrstvu v potrdilo. — Generalni ravnatelj Otomanske banke se je pogajal te dni o spremembi pogodbe, sklenjene leta 1925 med banko in med vlado, ter o premostitvi generalnega bančnega ravnanjstva v Angoro. Turška vlada favorizira Angoro proti Carigradu, kar le more.

Svetovna produkcija zlata in srebra. V letnem poročilu londonske tvrdke Samuel Montagu and. Co. je cenjena produkcija zlata v letu 1927 na 82 milj. funtov, torej na isto količino kot leta 1926. Leta 1924 in 1925 je znašala produkcija po 81 milj. funtov. Lani je bila za 15 odstotkov manjša kot v rekordnem letu 1915 in za 13,5% manjša kot v zadnjem predvojnem letu 1913. Tudi svetovna produkcija srebra se po cenitvi londonske tvrdke lani ni spremenila in je do-

segla spet okoli 254 milj. unc proti 231 milijonom v predvojnem rekordnem letu 1912.

Švicarske zvezne železnice izkazujejo za leto 1927 prav ugoden razvoj. Obratni dohodki so se napram prejšnjemu letu dvignili za 191 na 395,2 milijonov frankov, izdatki so pa padli za 1,9 na 251,1 milj. fr., tako da se je obratni previšek dvignil od 123 na 144 milijonov frankov. Po odpisu posojilnih zneskov ostane še 6 milijonov frankov dobička, do čim je bilo lani 9,6 milj. frankov zgube.

Argentinski pridelek. Argentinsko poljedelsko ministrstvo objavlja za žetveno leto 1927/28 sledeče cenitve zneskov pridelka: pšenica 6.500.000 ton (končna cenitev prejšnjega leta 6.010.000 ton), rž 170.000 (83.000), oves 750.000 (960.000), ječmen 306.000 (400.000), laneno seme 2.063.000 (1.750.000). Zadnja cenitev, od 16. decembra 1927, je povedala sledeče številke: 6.530.000, 187.000, 940.000, 370 tisoč, 2.160.000 ton.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 27. januarja 1928 je bilo pripeljanih 66 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 7 do 9 tednov stari, 200 do 250, 3 do 4 mesece 350 do 450, 5 do 7 mesecev 480 do 500, 8 do 10 mesecev 550 do 650, 1 leto 1000 do 1200; 1 kg žive teže 10 do 12,50, mrtve 16 do 18 Din. Prodalo se je 52 komadov.

Mariborske tržne cene 1. februarja 1928. Govedina 10 do 18 Din za kg, drob 5 do 18, telečina 17,50 do 22,50, drob 15 do 18, svinjina 12,50 do 25, drob 10 do 20, slanina sveža 20 do 24, papricirana 26 do 30, prekajena 26 do 30, masl 23 do 30, prekajeno meso 24 do 32, gnat 30 do 32, klobase 18 do 45, konjsko meso 5 do 8 za kg. Konjske kože 150 do 200 Din komad, goveje kože 17 do 25,50, telečje kože 26 do 30, svinjske kože 19 do 20, gornje usnje 90 do 130, podplati 70 do 85 Din za kg. — Perutnina: piščanci 20 do 35, kokoši 37 do 45, race 40, gosi 75 do 100, purani 70 do 125, domači zajci 10 do 25 za komad. — Ribe: krapi 25, ščuke 23, morske ribe 16 do 25, za kg. — Mleko, maslo, sir, jajca: mleko 2,50 do 3, smetana 10 do 12 za liter, maslo surovo 36 do 40, kuhano 44 do 50, čajno 50 do 60, sir 25 do 30 za kg, sirček 8 do 10, jajca 1,50 do 1,75 komad. — Pijače: vino novo 12 do 16, staro 16 do 25,

pivo 8, žganje 30 do 35 liter. — Kruh: beli 6, črni 5. — Sadje: jabolka 4 do 8, hruške 6 do 10, posušene alive 9 do 12, datelji 20 do 35, mandlji 55 do 65, luščeni orehi 35 do 40, mak 18. — Špecerijsko blago: kava I. 60 do 75, II. 45 do 55, pražena I. 70 do 90, II. 55 do 75, čaj 75 do 125, sol 3, poper, cimet 75, paprika 75 do 85, testenine 10 do 14, marmelada 25 do 35, povidl 12, sladkor 14 do 16, kvas 35, škrob 12 do 18, riž 6 do 12, milo 16 do 18, soda 2 za kg, kisova kislina 45 do 50, kis navadni 2 do 3, vinski 4 do 6, olje olivno in bučno 20, špirt denat. 12 za liter. — Žito: pšenica 3 do 3,50, ječmen, oves, koruza, proso 3, ajda, 2,75 do 3, fižol 4 do 5, grah 14, leča 12 do 14. — Mlečni izdelki: pšenična moka 8,50 do 5,50, ržena moka 4,75 do 5,50, prosena kaša 3, koruzni zdrob 4 do 4,50, pšenični zdrob 6, ajdova moka 7 do 8, kaša 7, ržena kava 10 do 16, cikorijska 16 do 20 za kg. — Krma: seno 70 do 85, slama 47,50 do 55 za 100 kg. — Kurivo: drva trda 140 do 150, mehka 105 za kub. meter; premog trboveljski 43 do 50, velenjski 26 do 28 za 100 kg, oglje 2, koks 0,75 do 0,80, karbid 7, sveče 25 do 35 za kg, petrolej 7, bencin 9 za liter. — Zelenjava: solata glavna 1, endivija 1 do 2, karfiol 5 do 16, pesa rdeča 0,25 do 2, koleraba 0,25 do 2,50 za komad, radič 15, čebula 3 do 4, česen 10 do 15, krompir 1 do 1,25, zelje kisel 4, kislj repa 2, hren 6 do 8, med 20 do 25 za kg, motovilec 1, špinata 1 za kupček, peteršilj 0,50, zelena 0,50 do 3, zelenjava za kuhinjo 0,50 šopek.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

**raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.**

**Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.**

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

FRAN MEDIC naznanja v svojem in v imenu svojih otrok Ivica, Minke, Franja, Fanči, Joža in Dragice tužno vest, da jih je njih nepozabna žena, mati, babica in prababica, gospa

MARJANA MEDIC ROJ. KLEMEN

dne 4. februarja po dolgem in mučnem trpljenju, previdena s svetotajstvi za umirajoče, za vedno zapustila.

Pogreb blage pokojnice se vrši v ponedeljek dne 6. februarja 1928 ob 1/2 4. uri popoldne od doma žalosti, Zrinjskega cesta št. 5, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 4. februarja 1928.

Brez posebnega obvestila. — Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Naznanilo.

Prišel sem **obratovati** na
parni žagi v Trnovem
(Ljubljana, Jeranova ulica št. 14)

ter sprejemam razni les v žaganje po mernih cenah.
Priporočam se zlasti lesnim trgovcem

MATKO CURK, Mirje 1-3.

LIKERJE

Medicinalni Cognac, Jajčni-Cognac, Rum, Jamaika-Rum, Peilinkovec, Silvovko, Tropinovec, Sadjevec, Brinjevec, Vermut-vino, Malinovoc in neoslajeni Malinov sok (Succus), Rumosol in Špirit, v najboljši kakovosti in po najnižji ceni priporoča

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG.-IND. D. D. GREGORČIČEVA 23
Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posejnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA * TELEFON. ŠT. 2552